

سینما سیار از گذشته تا امروز

جهد سازندگی سینمایی

تاریکی نطق می‌کرد و به بچه‌ها می‌گفت: ببینید چقدر زشت است.»

بعدها سینماسیار به منازل، نمایشگاه‌ها و پارک‌ها راه یافت. در سال‌های جنگ جهانی دوم، شوروی و انگلیس که استفاده از سینماسیار را بهترین و تأثیرگذارترین وسیله برای خنثی کردن برنامه تبلیغاتی آلمان‌ها تشخیص داده بودند، استفاده زیادی از سینماسیار در کشورهایمانند ایران کردند. جمشیدارجمند نصر روزنامه‌نگار در خاطره‌ای می‌گوید: «خاطره فیلم‌های بهداشتی ساخت کمپانی والت دیزنی را هیچ کودک دهه ۱۳۲۰ از یاد نمی‌برد. هر پنجشنبه طبق برنامه‌های منظم، اتومبیل بزرگی مبشر شادی و آزادی بود.»

محمدعلی اینثاری که در سال‌های ۱۹۴۶ تا ۱۹۵۰ به عنوان دستیار و مسئول واحد فیلم سفارت انگلیس در ایران مشغول بوده ادعا می‌کند: «سینماسیار تقریباً ۴ میلیون ایرانی (در شرایطی که جمعیت ایران حدود ۱۷ میلیون نفر است) مخاطب داشته است.»

ورود سینما سیار به مساجد و محافل دانشجویی

در دهه ۵۰ شمسی و با شکل‌گیری فضاهای انقلابی در ایران سینما سیار وارد مساجد و محافل دانشجویی و سیاسی شد. محمدعلی نجفی نویسنده و کارگردان در خاطره‌ای از نمایش فیلم ۸ میلیمتری «الناس» چنین می‌گوید: «یک شب در منزل مهندس بازارگان، به مناسبت فوت دکتر

در خاطره‌ای از سید محمدعلی جمالزاده نویسنده، مترجم معاصر، آمده: «آقای رئیس العلما مدیر مدرسه با پدرم دوست بود و برای اولین بار فیلم نشان می‌داد و پدرم جمعی از روشنفکران را دعوت کرده بود. خیلی خیلی مختصر و کوتاه بود و طفلی را نشان می‌داد که درست به آداب غذا خوردن عمل نمی‌کرد و دستش را در دماغش می‌کرد و خوراک را درست نمی‌جوید و آقای رئیس العلما ریاست مدرسه ایستاده بود و در تاریکی نطق می‌کرد و به بچه‌ها می‌گفت: ببینید چقدر زشت است.»

آفریقا را نیز باز کرد.

ایران از جمله کشورهایی است که سینما سیار در آن به طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته است. شاید به طور سمبلیک بتوان گفت اولین ایرانی که با تصاویر متحرک بر روی پرده توسط سینما سیار آشنا شد، مظفرالدین شاه قاجار است. مظفرالدین شاه در سال ۱۹۰۰ میلادی طی سفری به شهر کنتزکس ویل فرانسه با سینما توگراف آشنا و مجذوب این پدیده شد و در همان شهر دستور خریداری آن را به عکاس مخصوص خود داد.

نخستین اکران‌های سینما در ایران در قهوه‌خانه‌ها و کافه‌ها شکل گرفت، به طور مثال قهوه‌خانه زرگرآباد یکی از مکان‌هایی است که از طریق اعلان در روزنامه صوراسرافیل در اردیبهشت ۱۲۸۷ شمسی نمایش فیلم‌های خارجی را به اطلاع مردم رساند. بعدها و در سال ۱۲۹۳ شمسی سینماسیار در مدرسه «فتاحیه» شروع به نمایش کرد.

خاطره‌ای از پدر داستان نویسی ایران

در خاطره‌ای از سید محمدعلی جمالزاده نویسنده و مترجم معاصر، آمده: «آقای رئیس العلما مدیر مدرسه با پدرم دوست بود و برای اولین بار فیلم برای شاگردان جوان نشان می‌داد و پدرم جمعی از روشنفکران را دعوت کرده بود. خیلی خیلی مختصر و کوتاه بود و طفلی را نشان می‌داد که درست به آداب غذا خوردن عمل نمی‌کرد و دستش را در دماغش می‌کرد و خوراک را درست نمی‌جوید و آقای رئیس العلما ریاست مدرسه ایستاده بود و در

بررسی تاریخ سینما نشان می‌دهد که از زمان اختراع سینما در سال ۱۸۹۵ در گراندکافه توسط برادران لومیر تا حداقل اوایل ۱۹۰۰ میلادی نمایش فیلم در مکان‌ها و فضاهایی مختلف و به صورت موقت و سیار انجام می‌شده است و تنها زمانی که سرمایه‌گذاران آمریکایی و اروپایی به جاذبه زیاد و خیره‌کننده تصاویر متحرک برای مخاطبین پی بردند و در ارزیابی‌های مالی خود به این نتیجه رسیدند که نمایش برای عموم می‌تواند سود مالی بسیار خوبی داشته و سینماداری تجارت سودآوری خواهد بود، به تدریج سالن‌های اختصاصی برای این منظور شکل گرفت. بلشویک‌ها طی سال‌های ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۰ به قصد تبلیغات سیاسی فیلم‌های کوتاهی ساختند. حکومت شوروی واحدهای سیاری را برای نمایش ابداع کرد که به وسیله قطار، کامیون و حتی قایق دستگاه‌های نمایش فیلم را به مناطق روستایی و دور افتاده فرستاده و فیلم‌های تولیدی با مضامین انقلابی را به نمایش می‌گذاشت. قطارهای «اجیت ترن» یا «کینه ترن» نمونه این سینماهای سیار و قطارهای ترویجی تبلیغاتی بودند.

انگلستان برای اولین بار در سال ۱۹۲۰ از فیلم در تعلیم و تربیت استفاده کرد و در سال ۱۹۳۹ دو هزار دستگاه سینماسیار در مدارس فعال شد. براساس تخمین رسمی به تنهایی در سال ۱۹۴۲ میلادی ۶.۵ میلیون نفر در انگلیس مخاطب سینما سیار بوده‌اند. انگلیس در سال ۱۹۳۵ با ایجاد موسسه «تجربه فیلم‌های فرهنگی بانتو» راه نفوذ خود به قاره